ELU KUI PUHKUS

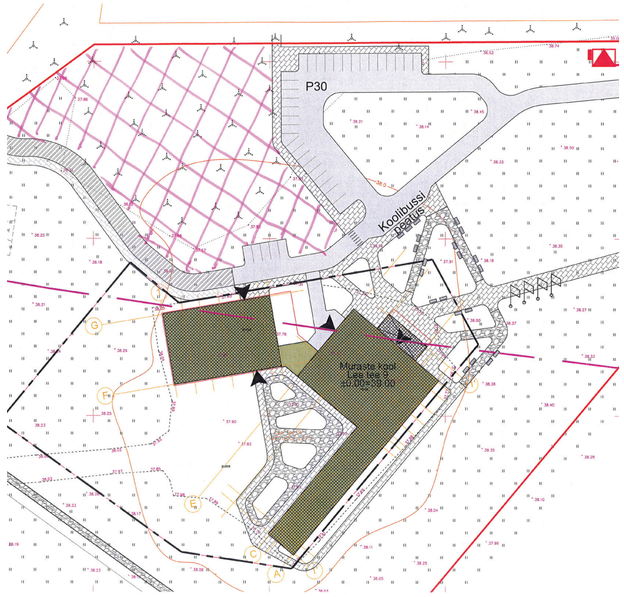

Tulevase noorteväljaku asukoht (ruudustatud ala)

Noorteväljak koduküllа

Katrin Krause
Muraste külaseltsi juhatuse liige

Muraste külaseltsi eestvedajate üheks prioriteediks on koduküla sotsiaalse taristu arendamine ning eurorahade kasutamine meie küla arengu hüvanguks. Oleme Leader-programmi toel ning koostöös Harku vallavalitsuse ja tublide külaelanikega ühiselt rajatud Pankranniku mänguväljaku ja panustatud Muraste paeplatsi arengusse. Järgmise paari aasta üks olulisemaid eesmärke on rajada Muraste külla noorteväljak – skatepark koos jõujaama atribuutikaga ja haljasalaga. Kuna külas puuduvad noortele aktiivse vaba aja veetmise kohad, oleks selle väljaku näol tegemist esimese omalaadsega, millest kindlasti on rõõmu ning see on alternatiiviks kodus arvuti taga istumisele. Noorteväljak on planeeritud Muraste kooli kõrvale.

Ettevalmistustööd juba käivad ning eelmise aasta lõpus sõlmis Muraste külaselts maaosa rendilepingu AS Strantumiga. Renditud maa-ala suurus on umbes 2000m^2 ja skatepargi suurus saab olema umbes 350-400m^2, samasse on planeeritud jõujaama, mis mõeldud kõigile rahvasportlastele ja koolilastele kehalise kasvatuse tundides.

Märtsikuus on plaan teha ühine ajurünnak noorteväljaku lahenduse osas ning kevadel tellida eskiislahendus. Siit ka üleskutse kõigile asjast huvitatule – kui meil oma külas on projekteerijaid, ehitajaid ning inimesi, kes oskavad anda head nõu või soovivad panustada projekti elluviimisel, siis palun ühendust võtta juhatuse liikme Katrin Krausega (katrin@kodukyla.ee).

Ühine ajurünnak noorteväljaku rajamise osas toimub kolmapäeval, 25. märtsil kell 18.45 Muraste koolis.

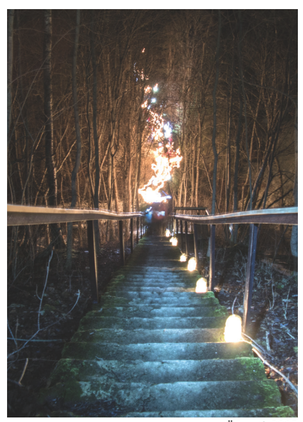

Öömatk 2015

Tule osalema Harku valla külade päeval

13. juunil toimub järjekordne Harku valla külade päev, sedakorda Suurupi rannas Kasevälja Küla Seltsi korraldusel. Muraste küla esindus on külapäevadel alati osalenud ja ega seegi kord erand ole. Liiatigi – tulemas on lustlik stiilipidu teemal „Sada aastat Suurupi sadamalinna". Et juuni pole enam mägede taga, siis tuleb ettevalmistustega alustada juba täna. Siinkohal siiras üleskutse kõigile rõõmsameelsetele: vajame palju abikäsi nii sündmuseks valmistumisel kui ka aktiivseks osalemiseks. Anna teada oma valmisolekust olla küla eest väljas!

Info kultuurjasport@muraste.ee või 5253128 (Aule).

MURASTE KONSUMIS

Iseteeninduse kasutajale kõik ostud –5%

Mugavalt ja soodsalt!

Osta mugavalt ja kiirelt

Sõlmi leping | Võta pult | Skänneeri | Pane kotti | Maksa

KONSUM Iseteenindus

Sushi Stopp
www.sushistopp.ee

Tel. 56 666 006
Muraste Konsum Lee tee 1

Muraste Konsumi lilleosakond
KIMBUD • SEADED
VANIKUD • PÄRJAD
Lilled igaks sündmuseks
Avatud iga päev 9-20
Tel: 56 232 992
Muraste, Lee 1

MURASTE KÜLASELTS ANNAB TEADA:

SÕIDUAUTO JÄRELHAAGIST
SAAD LAENUTADA NÜÜD KA MURASTES!

HAAGISE MÕÕDUD 1500X3000, PORTE H 42 CM, PLASTIKKAAS H 1 M, KANDEVÕIME 470 KG

MURASTE LOODUS KODUS

KÜLASELTSI LIIKMETELE
4 h = 5€
8 h= 10€
24 h = 20€

TEISTELE
4 h = 10€
8 h= 15€
24 h = 25€

LAENUTAMISEKS OLEMAS KA BENSIINIGENERAATOR, 3X3 TELGID; HELITEHNIKA, LAUD PINKIDEGA.

TÄPSEM INFO WWW.MURASTE.EE
BRONEERIMINE JA INFO TEENUS@MURASTE.EE,
TEL 5253128

Toimetuse veerg

Väljaandja: Muraste külaselts, www.muraste.ee
Toimetaja: Aule Kikas (tel 5253128, aule.kikas@eesti.ee) koostöös külaseltsi juhatusega.
Kujundus ja küljendus: Bitt&Piksel OÜ
Trükk: Actual Print OÜ
Reklaamid ja kuulutused ning kaastööd ja ettepanekud teemade kohta saata muraste@muraste.ee, info tel 5253128.

Meie Muraste

Koos teame rohkem, koos teeme rohkem, koos muudame küla paremaks.

Talv 2015

MURASTE LOODUS KODUS

FOTO: JANAR MÄRJAMA

Hooaja parim rannailm - lumetuisk ja kõrged lained

Evar Ojasaar
Tilgu hüljes

Need, kes on juhtunud õhtul mööda Tilgu teed liikuma, on kindlasti märganud Tilgu sadamas kai äärde joondatud pikka autoderivi, tuled põlemas. Tegemist pole grupeerunud romantikute ega mudaraja kiirendusvõistlejatega. Tegemist on sõpruskonnaga, kelle jaoks rannahooaeg algab septembris ja lõppeb...septembris, et siis kohe jälle alata. Nende inimeste jaoks on parim rannailm selline, mil hea peremees oma koeragi õue ei saada.

Ühisharrastuse alguseks võib lugeda 10. septembrit 2013, kui tulevane peahüljes Mihkel Kihva kutsus kõiki taliujumishuvilisi Tilgu sadamasse. Kohale tuli kümmekond uudishimulikku, vee temperatuuriks mõõdeti 16 kraadi. Sealt edasi läks vesi järjest külmemaks ning huvi suuremaks.

Tänaseks on õhtused ning nädalavahetuste ujumised Tilgus võtnud kohati rahvapeo mõõtmed– aastavahetusel oli korraga vees 30 terviseedendajat. Regulaaselt käib ennast merevees jahutamas toredaid inimesi nii Tallinnast, Tabasalust, Murastest kui ka Vääna-Jõesuust. Tilgu sadama eelisteks peame mugavat ligipääsu, rahulikku ümbrust, lahket sadamarahvast ning huvitavalt muutuvaid mereolusid.

Traditsiooniks on saanud ühine teejoomine pärast suplust ning oluliste pühade tähistamine temaatilise fotosessiooniga. Kodusadamat käime esindamas rahvusvahelisel taliujumisfestivalil Pirita Open, kus sel aastal oli Tilgust neli teatevõistkonda ning kaks individuaalujujat. Ühiste jõududega ehitame haagissuvilast sauna, et koosviibimised mõnusamaks muuta.

Üheks käesoleva hooaja toredaks arenguks kiiresti suurenenud suplejate arvu kõrval saab kindlasti nimetada ka seda, et vette sai meelitatud Muraste külavanem Andrus Saliste.

Küsimustele „miks te seda teete?", „kui kaua vees olete?", „kas seal haigeks ei jää?", „kas see on väga erinev saunast jääauku hüppamisest?" saab vastata ühe lausega – tulge proovige järele! Muidugi omal vastutusel, kuna sõltuvus külmast veest on kerge tekkima. 150 liikmega Facebooki grupist Taliujumine Tilgus saab muuhulgas ka regulaarse ülevaate merevee temperatuuri ja ilma kohta Tilgu sadamas, rääkimata kinnitusest selle kohta, kui laheda harrastusega tegemist on.

Kaks hooaega on osalistele näidanud, et taliujumise juurde jõuavad vaid väga toredad inimesed ja nende arv kasvab pidevalt. Tule proovi ise - igal teisipäeval ja neljapäeval kell 19:00 ning nädalavahetusel FB grupis kokkulepitud aegadel.

Mõtteid talisuplejatelt:

Aile Kaljola, tervisesportlane: Talisuplus on minu jaoks kujunenud eluviisiks, millega kaasneb armsaks saanud tore Tilgu seltskond, vahvad üritused, tunduvalt paranenud tervis, sõltuvusttekitavalt hea tunne pärast jahesuplust...

Anne Veesaar, näitleja: Talisuplemine on väga kuum tegevus. Pärast seda on palav, mitte külm nagu ekslikult arvatakse. Ta on tõeline ekstreemsport. No, kui mitte sport, siis eneseületamise võimalus. Sõltuvust tekitav, rasvu sulatav, reipust säilitav meelelahutuse vorm.

Ervin Kaljola, itimees: Minu jaoks on talisuplejad üks tore seltskond. Peab ikka veidi segane olema, et külmas vees käia - no ju siis segastel on koos lõbus olla ka!

TULEKUL

MAI
9. MAI „PÄEV KODUKÜLAS". JÄLGIGE ERIREKLAAMI!

JUUNI
13. JUUNI HARKU VALLA KÜLADE PÄEV SUURUPIS

Jälgi Muraste külas toimuvat www.facebook.com/MurasteKylaselts, www.muraste.ee või liitu e-kirja listiga muraste@muraste.ee

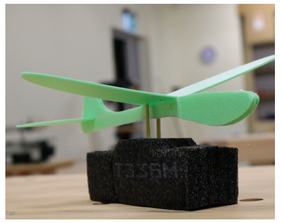

Vahva hobi

Igal kolmapäeval koguneb koolimaja puutööklassi seltskond muhedaid väiksemaid ja suuremaid mehi, et mängida füüsika ja gravitatsioonijõuga, et lihvida ja seadistada. Neil on üks eesmärk: ehitada valmis päris oma lennumasin, mida maikuus toimuval Muraste II lennupäeval teistele näidata.

» loe lk 2

Tantsides kevadesse

Muraste koolimaja aatriumis kõlab igal teisipäeval kaunis muusika ning klõpsuvad kingakontsad. Tantsuõpetaja Helen Klandorf-Sadam on terve pika sügise ja talve julgustanud kõiki tantsima ning alustab aina uute gruppidega.

» loe lk 3

Unistuste noorteväljak

Hei, noor ja rõõmsameelne, tule räägi kaasa meie küla noorteväljaku rajamisel.

» loe lk 4

Ajalehte „Meie Muraste" ehk projekti „Kogukonna hääl kajama" rahastab Siseministeerium kohaliku omaalgatuse programmi vahenditest.

SISEMINISTEERIUM | KÜSK Kodanikuühiskonna Sihtkapital

REGIONAALARENGU TOETUSEKS

Mõtisklus

Andrus Saliste
Muraste külaseltsi juhatuse esimees

Kevad – päike käib kõrgema kaarega, silmad hakkavad rohkem särama ja energiat on kuidagi rohkem, et tegutseda. Eks see käi ju iga kevade juurde, sest nii on olnud juba aastatuhandeid. Vaikselt hakkame oma urgudest nina välja pistma ja üleaedsele teregi ütlema. Tunneme, et tahaks suhelda, koos ühteist teha. Kevad on justkui uue alguse aeg.

Saabuval kevadel sai alguse ka uus Riigikogu koosseis, seekord mitmete uute tulijate näol. Sealgi tuleb koos tegutseda, et parimaid seadusi vormida ja Eesti elu korraldada. Kas just kevadest tingituna, aga oleme inimestena/kodanikena saanud teadmisi, kogemusi ja tarkust juurde, et oodata värskemat lähenemist. Tahame, et meid tõeliselt kuulatakse, meiega tõeliselt vesteldakse, meie käest nõu ja mõnikord isegi ka luba küsitakse. Isegi kui mõni üksik idee on parim maailmas, siis tihtilugu selle elluviimiseks on vaja rohkem käsi, mõtteid või teotahet.

Koos tegutsemise tulemusena oli meil hiljuti ka suurepärane võimalus oma riigi sünnipäeva pidada - üksi seda riiki luua ei oleks olnud kindlasti võimalik.

Nende erinevate märgiliste koos tegutsemise näidete varal tasub meeles pidada, et parima tulemuse saavutamise jaoks on vaja ka üksteisega arvestada. Kas siis eriarvamusi austada või koos kokku leppides parim tulemus saavutada. Koos liiklusesse ja loodusesse ära mahtuda. Koos ühe katuse all elada ja ühist eesmärki vedada. Kõik, kellega oleme koos, on olulised! Olgu neid siis 1,31 miljonit või 101, või 21 või 11 või 2! Olulised on ka rollijaotused koostegemises ja see, et võetud rolli ka pühendumusega suhtutakse. Näiline olemine viib koostegemise kraavi.

Vanarahva tarkusi meelde tuletades on oluline, et enne kui tormata arvamust välja ütlema, tasub paar korda sisse-välja hingata ja järele mõelda, kaaluda. Aega võtta! Aeg on tihtilugu tervise kõrval meie kõige kallim vara ja seetõttu ongi üksteisega koos veedetud kvaliteetne aeg seda kallim. „Aeg annab arutust"; „Aeg kaob, rõõmud jäävad…" ; „Anna aega atra seada", „Aeg antud elada, aeg antud surra" Aeg on ja jääb oluliseks igal ajastul ja kuigi aeg on lõputu, siis meil kõigil on selles lõpmatuses siiski oma kindel aeg! Aeg anda sõna aega ilusti sõnastanud Artur Alliksaarele:

Aeg

Ei ole paremaid, halvemaid aegu.
On ainult hetk, milles viibime praegu.
Mis kord on alanud, lõppu sel pole.
Kestma jääb kaunis, kestma jääb kole.
Ei ole süngeid, ei naljakaid aegu.
Võrdsed on hetked, kõik nad on praegu.
Elul on tung kanda edasi elu,
jällegi Kronos et saaks mõne lelu.
Ei ole möödund või tulevaid aegu.
On ainult nüüd ja on ainult praegu.
Säilib, mis sattunud hetkede sattu.
Ainuski silmapilk teisest ei kattu.
Ei ole mõttetult elatud aegu.
Mõte ei pruugigi selguda praegu.
Vähemat, rohkemat olla ei võinuks.
Parajal määral saab elu meilt lõivuks.
Ei ole kaduvaid, kõduvaid aegu.
Alles jääb hetk, milles asume preagu.
Aeg, mis on tekkinud, enam ei haju,
kui seda jäävust ka meeled ei taju.

Kõrgelt näeb rohkem

Andres Madissoo ja Tiit Tõnurist
mudelismiringi juhendajad

Soovi mudelismiringi käivitamiseks olime endaga kandnud juba pikemat aega ning ühel päeval, kui sellest taas rääkisime, tundus olevat käes õige aeg: uksi oli avamas Muraste koolimaja ning tegus kogukond erinevaid vaba aja veetmise võimalusi otsimas. Pöördusime oma ideega Muraste külaseltsi poole, kus meid õhinal toetamas oldi. Nii sündisidki Muraste I lennupäev ja mudelismiring Muraste koolis.

Alates 2014. a sügisest on mudelismiring pakkunud tehnikahuvilistele poistele piisavalt tegutsemislusti ja põnevat meisterdamist. Kaasatud on ka isad, kellel on täita kaks olulist rolli: meisterdada koos pojaga kõike koos ja aidata meid laste juhendamisel.

Tänaseks on meie ringis 14 poissi ja 3 isa, ehkki esialgu arvasime, et üle 10 osaleja me ringi ei võta. Õnneks oli huvi oodatust suurem ja ka võimalused koolimajas päris head ning ringi alustasime 13 särasilmse poisiga. Lisaks liitus meiega novembris ringi noorim osaleja - alles esimeses klassis käiv tehnikahuviline noormees. Meie jaoks on rõõmustav see, et mitte ükski alustanutest ei ole loobunud ning ka tegutsemislustist ei paista puudust olevat.

Kuhu oleme jõudnud? Alustasime detailidest kokkupandud pisikese plaaneriga, seejärel tegime sama plaaneri ka parketialusest vahtplastist ning hetkel on käsil lumepaadi valmistamine, mis on juba reaalselt puldist juhitav.

Esimeseks suuremaks kevadiseks eesmärgiks oleme seadnud kaugjuhitavate lennukite valmimise, mida iga poiss ka lennutama õpib. Mudelismiringi esimese hooaja lõpetab maikuus toimuv Muraste II lennupäev, kus iga noor saab enda valmistatud lennumasinat demonstreerida ning näidata oma lennuoskusi. Lennupäevale on tulemas ka Hiiumaa ja Rakvere mudelismiringid.

Kas jätkame ka uuel hooajal? See on küsimus, mida meile on kõige rohkem just laste poolt esitatud, kuid millele on veel pisut vara vastata, sest esimene aasta mudelismiringis ei ole veel lõppenud. Samas usume, et kui huvi mudelismi vastu jätkub, siis oleme juhendajatena valmis jätkama nii algajate kui ka edasijõudnutega.

Külauudised

- Veebruaris kogunes väike seltskond muusikahuvilisi, et õpetaja Maria Vessmani käe all alustada väikekandle õpinguid. Soovime pillirahvale toredaid viisijuppe ja nauditavaid õpingud ning jääme ootama esimest ülesastumist kodupubliku ees!

- Muraste käsitöötuba tegutseb. Lisaks igakuistele kokkusaamistele ollakse panustamas Vääna Mõisakooli Sihtasutuse käivitatud projekti, mille käigus kootakse kangastelgedel Muraste koolimaja kivitreppidele värviküllased istumisalused. Selle toreda algatuse edukaks toimimiseks kuulutasime märtsikuu Murastes vaibakudumiskuuks – igal teisipäeval on projekti vedaja, Ülle Kruusoja, koolimajas, et uutele tulijatele kudumise saladusi jagada. Käimasolev projekt on suurepärane näide koostegemisest. Kui on selge eesmärk ja vahva meeskond, ei ole miski võimatu. Liiatigi - käsitöörahval on ikka nippe ja teadmisi, mida edasi anda või siis soove uute oskuste omandamiseks. Käsitöösõbrad: kel lusti, lööb kaasa! (vt ka juuresolevat kuulutust).

- Külaseltsi juhatusel on kujunenud traditsooniks iga aasta alguses teha väljasõit, et argirutiinist väljaspool olles arutada läbi aasta olulisemad plaanid-tegevused. Seekordsel väljasõidul olid põhilised teemad kogukonnakeskuse töökorralduse ja kultuurikalendriga seonduv.

- Oleme uhked meie seltsi liikmete Katre Kuusiku ja Val Rajasaare üle, kes olid Muraste-Suurupi-Rannamõisa rannikureostuse korrastustööde organiseerimismeeskonna liikmed ning keda tänati ja tunnustati Aasta Keskkonnateo 2014 raames. Uhked oleme ka külaseltsi liikme Kärt Anvelti üle, kes taas on pälvinud Eesti uuriva ajakirjanduse prestiižika, Bonnieri auhinna. Meie kodukülal ja koduvallal on vedanud, et siin pühendunud inimesed elavad! Aitähh veelkord!

- Veebruaris langes langes meie kodukülas kahjuks tuleroaks Vana-Muraste arhailine Mardi talu, mis oli viimane säilinud rehielamu meie kodukülas. Väga julgustav oli kuulda, et õnnetuskohale jõudsid öösel esimestena kohale meie oma küla vabatahtlikud pritsumehed. Suur tänu neile, et nad Murastes olemas on! Tänusõnad ka vabatahtlikele panustajatele, kes aitasid Muraste põlenguohvritele esmaseid hädavajalikke asju tuua: LC Lions Laagri klubi Saue vallast abistas küttepuudega, perekond Habicht Murastest riietega, Tabasalu Garderoob heade inimeste vahendusel samuti riiete ja vooditarvetega. Tänud ka Andrusele, Katrinile, Martinale, Martinile ja Aulele, kes aitasid puid tassida. Veelkord asjalik soovitus: kontrollige oma kodudes üle elektrijuhtmed ja pistikupesad, samuti tulekustutite kehtivus ja suitsuandurite patareid. Need väiksed abimehed on olulised kaaslased kui punane kukk otsustab kodu rünnata!

- Helen Klandorf ja Revalia Tantsukool on koolitamas Murastest tantsuküla. Märtsi teises pooles alustab juba kuues treeningrupp! Oh, keeruta, lennuta, linalakk neidu...!

- Muraste Liikumisklubi tegemistest tasub ikka osa võtta - need on täis naksuvat energat ja pulbitsevat elurõõmu. Märtsikuine ühisliikumimine oli taas midagi uut ja vahvat: koos treener Maiu Väliga viidi läbi kahekordne zumbatrenn - üks seltskond saalis ja teine õues. Üks juhendaja, üks muusika ja pilti tehti ka koos! Oleme uhked sellise tevisest ja rõõmust pakatava seltskonna üle!

Südamega tantsitud tantsud

Katre Kuusik
tantsusõber

Muraste koolimajas on sügisest saadik kõpsunud tantsukingad ning hoog ei näe raugevat. Tantsida soovijaid on niivõrd palju, et märtsis alustab juba 4 algajate grupp.

Revalia tantsukooli õpetaja Helen Klandorf-Sadam julgustab kõki huvilisi tantsukursustel osalema. „Käimasolevad seltskonnatantsu kursused on mõeldud täiskasvanud inimestele, aga kui abituriendid tahavad tulla õppima või mõni ema-isa soovib koos oma näiteks 16-aastase lapsega osaleda, siis kõik toredad huvilised on igati teretulnud," ütleb tantsuõpetaja. Muretseda ei maksa ka rütmitaju pärast. „Rütmitaju ei ole muudmoodi oluline, kui et annab lihtsalt eelise muusikasse tantsimiseks. Tantsukursusel on võimalik rütmitaju igati arendada, sest räägime palju muusikast ja õpime sellest paremini aru saama."

Alates septembrikuust on algkursuse läbinud juba 60 inimest, asjä lõppes ka esimene jätkukursus 14 paariga. Ülevaade kursuste toimumisest on Muraste külaseltsi ja muidugi Revalia tanstukooli lehel.

Millised on edasised plaanid? „ Alates 10. märtsist hakkab teisipäeviti kell 19.45-21.00 koos käima harrastajate grupp, kus inimesed saavad igal nädalal aastaringselt käia tantsusamme harjutamas ja läbi selle tegevuse ennast ka füüsiliselt paremas toonuses hoida. Harjutustundi on oodatud endale sobival teisipäeval iga huviline, kes on kord elus algajate seltskonnatantsu kursuse läbinud ja oskab tantsude põhisamme. Selle kevade viimane algajate seltskonnatantsu kursus alustab 24.märtsil ja see on eriti sobilik suvel abiellujatele, kuna õpime populaarsemaid pulmatantse. Kõik tantsusõbrad või siis just vastupidi, häbelikud, kes ei soovi kursuste raames tantsu õppida, võivad minuga julgesti ühendust võtta eratundide ja individuaalõppe osas. Külaseltsiga koostöös on plaan hakata kord kuus ka pidulikumat sorti tantsuõhtut ehk "pereklubi" korraldama, kuhu kõik heast muusikast ja tantsust lugu pidavad inimesed oleks oodatud mõnusasti aega veetma," selgitab tantsuõpetaja

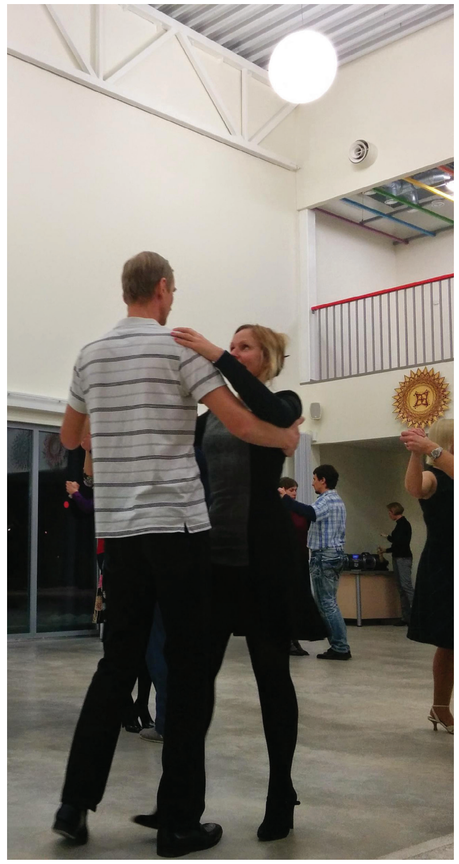

Mõnikord mõtlen...

Jalajälje sügavusest looduses

Val Rajasaar, Studio Viridis

Meile meeldib olla looduses. Meile meeldib teha lõket, vaadata voolavat vett ja pilvi. Nautida linnulaulu ja merelaineid ning avastada ilusaid paiku. TIHTI KÄIME LOODUSES AUTOGA. Kord avastatud kaunid kohad jäävad sageli üksnes MEIE saladuseks, teinekord jagame neid sõpradega, mõnikord märkame, et keegi peale meie käib seal veel. AUTOGA.

Meie meelispaigad, kus käime istumas, mõtlemas, puhkamas, ei ole ainult meie omad. Tegelikult oleme me külas LOODUSEL JA SELLE ASUKATEL. Ütlevad ju targadki, et lärma linnas, kui tahad, aga metsas ole vakka, sest seal oled ju külaline. Parem kuula, nuusuta, naudi.

Eesti on võrratu paik elamiseks. Naabermaadega võrreldes on siin erakordne looduslik mitme-kesisus; enamuse maailmaga võrreldes veel üks suur eelis: tervelt neli aastaaega ja väga vahelduv ilmastik. Igav igatahes ei hakka. Hoidkem seda väärtust endale, lastele, loodusele. Osakem märgata ning tõepoolest ka näha; taibakem hoida, mis meil on ja sealjuures ka tõepoolest mõista iga meie liigutuse olulisust. Meile ju meeldib olla looduses ning tulla armsaks saanud paikadesse peagi tagasi.

Kümme käsku autoga looduses liiklejaile

1. Prügikast on autos. See käsk kehtib ju ka suurtel teedel ja mujalgi. Tankla on selline koht, kus autosse kogunenud prügi ja allesjäänud raha vahetatakse bensiini vastu. Tegelikult on selle käsu sisu (ja laias plaanis kogu edaspidine juttki) iseenesestmõistetav ja "lastetoa" või küpse maailmavaate küsimus aga siin ja allpool on see nüüd kokkuvõtlikult kirja pandud. Siinkohal loe edasise sissejuhatuseks punkti 10.1.

2. Mitte ainult liikluseeskiri vaid ka Sinu kaine mõistus hoidku Sind sõitmast väljaspool teid. Tee on mõistlikult arutledes selline koht, kus sõiduautoga mõõtmetelt võrdne või suurem liiklusvahend juba enne Sind korduvalt ja põhjendatult liikunud on (mitte segi ajada põllumajanduslikuks otstarbeks kasutatavate maadega ning tee mõistet andestamatult valesti käsitlenud liiklejate jälgedega). Uute teede rajamine jäägu teedeehitajatele. Kui teelt mahasõitmine on mõõdapääsmatu, siis tee seda nii, et Sinu autost taastumatuid jälgi maha ei jääks. Rohi ja puhmad tõusevad üles paari päevaga, sügavad mudased rööpad kaovad aasta-kahega, mahasõidetud puu jääbki maha. Niisama kaua püsigu armid Sinu hinges.

3. Kui autoga veekogu läbimine on mõõdapääsmatu, siis püüa seda teha teelt välja sõitmata (selleks ettenähtud kohas) ning vali selleks selline sõiduk, kust ei leki õli, kütust ega muid mürgiseid ning muidu ebameeldivaid aineid. Kala ja kiil, vähk ja kõrkjas tahavad ka elada. Muide, kummisaabas ja muu jalats ei jäta vette jälgi. Mine parem jala. Autoga koolmekohta läbides järgi võimalikult täpselt varem sissesõidetud jälgi. Sedasi tekitad veeasukaile vähem kahju.

4. Kui õnnetul kombel juhtub, et vigastad puid, siis palu neilt kohe andeks (keeleoskuses pole küsimus – taimed mõistavad kõiki keeli). Kui ometi nii juhtubki, siis räägi temaga ja palu andeks. Lepalt saad vabanduse lihtsamalt, tammelt ei tasu küsidagi (aupaklik kummardus ehk vabandab kuidagi). Ka lillede peale peaks mõtlema. Paljud suvelilled ei pane tallamist väga pahaks, aga on selliseid, kes ei andesta. Näiteks orhideed ehk käpalised. Nemad on enne esimest õitsemist aastakümneid maa sees oma korda oodanud. Nad on vanemad kui Sinu auto. Usu, nad ei ole seal oodanud selleks, et neil otsas trambitaks. Need kaunitarid ei andesta. Vähesõidetud metsateedele ei pea tingimata autoga trügima.

5. Ära muuda maastikku. Kui pead olude sunnil ehitama silla või muul moel maastikku muutma, siis sea ümbrus enda järel täpselt samasse korda, nagu see oli enne Sind. Ei tea Sina ega keegi teine päris täpselt, miks on asjad just nii nagu nad on. Parem hoidu riskidest ja ära võta vastutust ümberkorralduste eest enese kanda. Ükskord tahtnud keegi Siberi jõgesid teistpidi voolama panna. Õnneks jäi see mõte katki.

6. Ettevaatust, lapsed! Suvi on linnu- ja loomalaste kasvamise aeg. Ole tähelepanelik ja arvesta, et äsja iseseisvasse ellu astunud noored ei oska lähenevas autos näha mingit ohtu. Mida teab imik ekskavaatorist! Vastutus on meie, sest meie mõtlesime välja autod ja maanteed. Hoia kiirus suurtel teedel alla 80 km/h. Siis jõuavad linnud-loomad enamasti teelt pageda. Põllu- ja metsateedel väldid mõrvu, kui sõidad alla 50 km/h.

7. Hämarikus ja öösel hoia pilk teeservadel. Kui sõidad kiiremaid lõike siledatel teedel, siis pea silmas pigem teeservi kui teed ennast. Hämarikus on metsloomad liikvel ja võivad ootamatult teele astuda. Autotulede valguses on nende silmad teeäärses padrikus hästi märgatavad. Kui kaugel ees ületab teed metsloom, siis tõenäoliselt järgneb ühele veel mitu. Ole tähelepanelik! Ehmatuse korral kargavad maantee ületanud loomad sageli teele tagasi, sest see on nende jaoks juba käidud, seega ohutuim rada. Ära anna signaali ega vajuta äkitselt gaasi. Las lähevad rahus. Kui teele satub jänes, siis võta kiirus maha ja lülita kaugtuled ümber lähituledeks. Muidu ei saa jänes autotulede valgusvihust välja hüpata (tema silmad on pea külgedel ja tuled pimestavad teda kohe kui ta üritab kõrvale karata). Ole hooliv ka väikeimetajate (siilid jt.) ning konnade ja madude suhtes. Tulede valguses on nad hästi nähtavad. Sinu eelis nende ees on ainult suurus. Elude väärtus maa ja taeva vahel on kõigil võrdne.

8. Austa ligimest, tema omandit ja mõtteviisi. Kui maaomanik on oma maid läbiva eratee sulgenud, siis ära pressi jõuga, vaid palu peremehelt luba tema territooriumi läbimiseks. Pearu moodi olek on mõnele elamise ja liikumise viis. Jäägu siis talle see rõem olla omal moal see, kes ta on. Ära otsi konflikte, mis Sinu olemise mõnu rikuksid ja ligimese elamise ilu segaksid. Üldkasutatavate teede kaardiatlasele kantud teid ei tohiks ükski maaomanik löplikult sulgeda. Teedel olevad väravad, mida saab avada, on iseenesest mõistetavalt vaja enda järel ka sulgeda.

9. Tuli on hea ainult siis, kui teda kindlalt talitsetakse (nagu metsik ratsu). Piisab vaid lasta lõkkel korraks ülekäte minna ja enam ta niisama lihtsalt ei alistu. Kaval tuli saadab mõnikord välja terve rügemendi dessantsädemeid, kes üritavad ootamatult Su selja taga oma väge näidata. Tule taltsutamisel juhtigu Sinu karmi kätt aupaklik suhtumine suurtesse jõududesse.

10. Kus Sa oled! Igaühe kohustus on alati teada, kus ta viibib. Seda, kas Sa oled parajasti riigimaal, looduskaitsealal, erametsas või valla teel, pead Sina teadma. Samuti pead Sa teadma, mida Sa antud aastaajal (kuupäeval, kellaaajal) sellel maal teha võid. Teadmatus ei ole vabastus kohustustest, kuid ometi piirab Sinu, kui vastutustundliku inimese tegevusvabadust. Varusta ennast heade ja värskete kaardiatlastega (mida rohkem, seda parem) ning looduskaitsealadele või muudele hoiualadele sisenedes uuri eelnevalt nende alade kaitserežiime.

10.1 Kui näed viga, siis paranda ära. Inimese tehtud vead paistavad looduses kaugele välja. Liigikaaslaste tehtud apsude klaarimine jäägu liigisiseseks asjaks. Et ei peaks looduse ees oma liigilist kuuluvust häbenema. Vaata veelkord läbi eelnevad kümme käsku. Võib-olla saad osa kurjast ära hoida juba eos. Õige sõna õiges kohas ja õigel hetkel võib parandada paljugi.